

Projekt

**UCHWAŁA NR XI/78/2025
RADY GMINY TRAWNIKI**

z dnia 24 czerwca 2025 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej
i Ochrony Osób Doznających Przemocy domowej dla Gminy Trawniki na lata 2025-2029**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t. j. Dz. U. z 2024 poz. 1465 z późn. zm.), art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t. j. Dz. U. z 2024 poz. 1673), Rada Gminy Trawniki uchwala, co następuje:

§ 1

Przyjmuje się Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej dla Gminy Trawniki na lata 2025-2029, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Trawniki.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

Damian Kowalczyk

Załącznik Nr 1
do Uchwały Nr XI /78/ 2025
Rady Gminy Trawniki
z dnia 24 czerwca 2025 r.

***Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy
Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej
dla Gminy Trawniki na lata 2025-2029***

TRAWNIKI 2025 R.

Wszystkie istoty ludzkie rodzą się wolne i równe w godności i prawach. Są one obdarzone rozumem i sumieniem oraz powinny postępować w stosunku do siebie wzajemnie w duchu braterstwa (...) Każda osoba ma prawo do życia, wolności i bezpieczeństwa osobistego (...) Nikt nie może być poddawany torturom albo okrutnemu, niehumanitarnemu lub poniżającemu traktowaniu lub karaniu (...) Każdy jest uprawniony do uznawania wszędzie jego osobowości prawnej...

Powszechna Deklaracja Praw Człowieka...

I. WSTĘP

Zjawisko przemocy w rodzinie jest, obok problemów alkoholowych, jednym z poważniejszych zaburzeń życia społecznego. Niesie ze sobą dotkliwe konsekwencje dla osób pozostających w jego zasięgu – ofiar, sprawców, a także świadków. Skutki te dotyczą różnych aspektów życia (sfery emocjonalnej, fizycznej, społecznej, intelektualnej, seksualnej, prawnej) i mogą rzutować na dalsze funkcjonowanie tych osób.

Każde zachowanie agresywne w stosunkach międzyludzkich powinno wzbudzać sprzeciw i chęć zatrzymania go. Tym bardziej takie reakcje powinna powodować przemoc, która ma miejsce w rodzinie, w domu, gdzie chcielibyśmy czuć się bezpiecznie i otrzymać wsparcie, zrozumienie i bliskość. Przemoc zaburza wyobrażenie o spokojnym, bezpiecznym schronieniu, jakim powinien być dom.

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t. j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1673) definiuje przemoc domową jako *„jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności: narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia; naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną; powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę; ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej; istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej.”*

Jedną z cech charakterystycznych przemocy domowej jest dysproporcja sił, przewaga jednej ze stron. Przemoc występuje w relacji silniejszy – słabszy i nie chodzi tylko o siłę, przewagę fizyczną, ale także psychiczną, intelektualną, społeczną, finansową, związaną ze zdrowiem, wykształceniem.

Krzywdząca jest nie sama przewaga, którą można spożytkować do opieki nad słabszym człowiekiem np. dzieckiem, ale jej wykorzystanie w celu oddziaływania na osobę słabszą, w celu zmuszenia jej do podporządkowania się woli, życzeniom, pomysłom drugiej osoby – sprawcy przemocy.

Przemoc zazwyczaj ma charakter długotrwały i cykliczny, często rozwija się latami, coraz bardziej zniewalając, odbierając wewnętrzną moc, doprowadzając do wyczerpania,

bierności, przekonania, że nic nie zmieni mojej sytuacji, że jestem winna / winny doznawanej przemocy.

Taki stan, przekonania wydłuża i utrudnia szukanie pomocy i proces wychodzenia z przemocy. Osoba krzywdzona praktycznie bez pomocy z zewnątrz bardzo często nie jest w stanie poradzić sobie z zaistniałym problemem.

Rodzina jest najważniejszym środowiskiem w życiu człowieka, kształtującym osobowość, system wartości, poglądy i styl życia. Ważną rolę w prawidłowo funkcjonującej rodzinie odgrywają wzajemne relacje pomiędzy rodzicami oparte na miłości i zrozumieniu. W przypadku dezorganizacji rodzina nie jest w stanie realizować podstawowych zadań, role wewnątrzrodzinne ulegają zaburzeniu, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się coraz bardziej niezgodne z normami prawnymi i moralnymi oraz oczekiwaniami społecznymi.

W systemie rodzinnym zmiany w funkcjonowaniu jednego członka rodziny mają wpływ na wszystkich pozostałych. Nie jest to jednak działanie jednokierunkowe. Członkowie rodziny wzajemnie na siebie oddziałują. Dążą do zachowania wewnętrznej równowagi systemu, ale też dostosowują się do zmieniającej się sytuacji wewnątrz rodziny oraz procesów zachodzących w rzeczywistości pozarodzinnej.

Przemoc może być zarówno skutkiem jak i przyczyną dysfunkcji rodziny. Należy ją zakwalifikować do kategorii zachowań negatywnych o dużej szkodliwości społecznej. Prowadzi do poważnych naruszeń norm moralnych, prawnych, tragicznych skutków psychologicznych, a w niektórych skrajnych przypadkach do poważnych okaleczeń czy zabójstw. Przemoc w rodzinie należy postrzegać jako zjawisko bardzo złożone, które ma swoje źródło w różnych aspektach życia.

Przemoc jest doświadczeniem traumatycznym, naruszającym prawa i dobra drugiego człowieka, prowadzącym do powstania zarówno szkód fizycznych, jak i psychicznych. Przemoc przybiera różne formy: od przemocy fizycznej, przez przemoc psychiczną (emocjonalną) i seksualną, po przemoc materialną (ekonomiczną). Skutki przemocy możemy dostrzegać we wszystkich wymiarach życia. Możemy mówić o konsekwencjach dla rozwoju intelektualnego, emocjonalnego, społecznego, fizycznego, psychosomatycznego, seksualnego.

Żaden człowiek nie powinien i nie może być narażony na przemoc ze strony osób najbliższych. Dlatego też kwestia ta stanowi ogromne wyzwanie dla służb i instytucji zainteresowanych losem osób zagrożonych przemocą lub już jej doznających oraz zaspokojeniem potrzeb i praw tych osób. Duże znaczenie w przypadku zagrożenia

przemocą mają przede wszystkim działania profilaktyczne, które zaszczerpione odpowiednio wcześniej dają szansę na uniknięcie głębokiego kryzysu w rodzinie.

Przeciwdziałanie przemocy domowej powinno być przedmiotem świadomych, skoordynowanych działań zaradczych zmierzających do zatrzymania przemocy na etapie, kiedy nie wypełnia ona jeszcze znamion przestępstwa.

Podjmując działania zmierzające do przeciwdziałania przemocy konieczne jest uwzględnienie ich funkcji edukacyjnej – powinny one dostarczać społeczeństwu niezbędną wiedzę o zjawisku przemocy i sposobach radzenia sobie z nią oraz służyć wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców. W przypadku osoby stosującej przemoc, osoby doznającej przemocy domowej, ze szczególnym uwzględnieniem krzywdzonych dzieci, osób starszych, niepełnosprawnych niezbędne jest zapewnienie profesjonalnej pomocy i wsparcia świadczonego przez specjalistów w dziedzinie przeciwdziałania przemocy domowej dającym gwarancję wysokiej jakości usług, w tym psychologów, pedagogów, pracowników socjalnych, prawników i terapeutów.

W celu efektywnego przeciwdziałania przemocy domowej oraz zmniejszania jej negatywnych następstw w życiu społecznym i rodzinnym tworzy się „*Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej dla Gminy Trawniki na lata 2025-2029.*”

II. PODSTAWY PRAWNE

Polityka społeczna, jako dziedzina działalności państwa jest realizowana przez różne polityki szczegółowe i podmioty tej działalności. Zarówno w aktach międzynarodowych jak i polskich są zapisy, iż każdy człowiek ma prawo do godnych warunków życia. Krajowa polityka wobec osób zagrożonych wykluczeniem społecznym obejmuje złożone działania zorientowane na pracę z całą rodziną.

Aktualny stan prawny obowiązujący w Polsce w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej jest efektem kilkuletnich obserwacji efektywności rozwiązań wprowadzonych ustawą „antyprzemocową” w 2020 roku czego wynikiem było przygotowanie udoskonalen już funkcjonujących przepisów prawa lub wprowadzenia nowych rozwiązań prawnych.

Zapisy ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej definiują osobę stosującą przemoc jako osobę pełnoletnią, która dopuszcza się przemocy domowej wobec osób podlegających ochronie: małżonka, wstępnego, zstępnego, rodzeństwa, powinowatego w tej samej linii lub stopniu co osoby wymienione powyżej, osoby pozostającej w stosunku przysposobienia oraz jej małżonka, osoby pozostającej we wspólnym pożyciu (tj. konkubenta, partnera), innej osoby wspólnie zamieszkującej lub gospodarującej (tj. każdego współlokatora, nawet jeśli nie był spokrewniony lub spowinowacony).

Ustawa przewiduje regulację obligującą grupy diagnostyczno-pomocowe do monitorowania sytuacji osób lub rodzin dotkniętych przemocą domową, a także zagrożonych jej wystąpieniem, również po zakończeniu procedury przez okres 9 miesięcy.

Ustawodawca określił, iż właściwość miejscową gminy do realizacji procedury „Niebieskie Karty” ustala się według miejsca zamieszkania osoby doznającej przemocy domowej. W przypadku, gdy miejsce zamieszkania osoby stosującej przemoc znajduje się w innej gminie niż miejsce zamieszkania osoby doznającej przemocy domowej, w gminie właściwej dla miejsca zamieszkania osoby stosującej przemoc domową może zostać powołana grupa diagnostyczno-pomocowa. Umożliwiono także pracę grupy diagnostyczno-pomocowej za pośrednictwem środków komunikacji elektronicznej.

W aktualnym stanie prawnym obowiązuje konieczność pracy z osobami stosującymi przemoc domową i rozwoju narzędzi w tym zakresie. Nową formę wsparcia dla osób stosujących przemoc są programy psychologiczno-terapeutyczne i korekcyjno-edukacyjne.

Do wprowadzonych w 2020 r. środków ochrony osób dotkniętych przemocą domową tj. nakazu natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia oraz zakazu zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego

otoczenia wprowadzono nowe środki ochrony: zakaz zbliżania się do osoby dotkniętej przemocą domową, który musi być wyrażony w metrach; zakaz kontaktowania się z osobą dotkniętą przemocą domową, który obejmuje wszystkie możliwe formy kontaktu; zakaz wstępu w określone miejsca uwzględniając analizę różnych aspektów życia codziennego osoby dotkniętej przemocą domową oraz podejmowane przez nią różne formy aktywności. Wszystkie środki mogą być stosowane łącznie i są natychmiast wykonalne.

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. w art. 18 oraz art. 71 wskazuje, że instytucja rodziny powinna być objęta szczególną ochroną i opieką Rzeczypospolitej Polskiej, a jej dobro państwo ma obowiązek uwzględnić w swojej polityce społecznej, zwłaszcza poprzez udzielanie szczególnej pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji społecznej. Przepis art. 33 Konstytucji wskazuje ponadto, że kobieta i mężczyzna w Rzeczypospolitej Polskiej mają równe prawa w życiu rodzinnym, politycznym, społecznym i gospodarczym, zaś zgodnie z art. 72 Konstytucji, Rzeczpospolita Polska zapewnia ochronę praw dziecka – każdy ma prawo żądać od organów władzy publicznej ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją, a w toku ustalania praw dziecka organy władzy publicznej oraz osoby odpowiedzialne za dziecko są obowiązane do wysłuchania i w miarę możliwości uwzględnienia zdania dziecka.

Wszelkie polityki powinny być podejmowane ze szczególnym uwzględnieniem małoletnich dzieci, które same nie są w stanie chronić się przed zagrożeniami – płynącymi zarówno ze strony członków najbliższej rodziny, jak również z zewnątrz. Organy Państwa powinny skierować swoje działania na ochronę i zapewnienie bezpieczeństwa w takich sytuacjach. Nie można także pomijać sytuacji osób starszych i nieporadnych, które powinny zostać objęte działaniami prewencyjnymi i ochronnymi.

Nie budzi wątpliwości fakt, że zadaniem państwa jest ochrona rodziny przed zagrożeniami płynącymi z zewnątrz i wewnątrz, w tym zwłaszcza przed przemocą ze strony osób najbliższych.

Realizacja zadań w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej należy do zadań gminy i powiatu na zasadach określonych m.in. w przepisach ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Opracowanie i realizacja *Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej* jest zadaniem własnym gminy wynikającym z ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej. Powyższy akt prawny określa szczegółowo zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy

domowej; zasady postępowania wobec osób doświadczających przemocy domowej oraz zasady postępowania wobec osób stosujących przemoc domową.

Stosownie do art. 6 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t. j. Dz. U. z 2024 r., poz. 1673) do zadań własnych gminy należy w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej, w tym:

- 1) opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej;
- 2) prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą domową;
- 3) zapewnienie osobom doznającym przemocy domowej miejsc w ośrodkach wsparcia;
- 4) tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Podstawę konstrukcji niniejszego dokumentu oraz podejmowanych działań w ramach lokalnej polityki „antyprzemocowej” stanowią następujące dokumenty:

1. Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t. j. Dz. U. z 2023 r., poz. 2809);
2. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (t. j. Dz. U. z 2025 r., poz. 383);
3. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (t. j. Dz. U. z 2025 r., poz. 46 z późn. zm.);
4. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (t. j. Dz. U. z 2024 r., poz. 706 z późn. zm.);
5. Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (t. j. Dz. U. z 2024 r., poz. 1568 z późn. zm.);
6. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t. j. Dz. U. z 2024 r., poz. 1673);
7. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2024 r., poz. 1283 z późn. zm.);
8. Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (t. j. Dz. U. z 2025 r., poz. 636);
9. Ustawa z dnia 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych (t. j. Dz. U. z 2025 r., poz. 12 z późn. zm.);
10. Ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (t. j. Dz. U. z 2023 r., poz. 725);

11. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t. j. Dz. U. z 2023 r., poz. 2151);
12. Ustawa z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich (t. j. Dz. U. z 2024 r., poz. 978, z późn. zm.);
13. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t. j. Dz. U. z 2023 r., poz. 1939);
14. Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (t. j. Dz. U. z 2024 r., poz. 750, z późn. zm.);
15. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t. j. Dz. U. z 2024 r., poz. 1491 z późn. zm.);
16. Ustawa z dnia 26 stycznia 1984 r. – Prawo prasowe (t. j. Dz. U. z 2018 r., poz. 1914);
17. Ustawa z dnia 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji (t. j. Dz. U. z 2022 r., poz. 1722, z późn. zm.);
18. Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t. j. Dz. U. z 2024 r., poz. 1465 z późn. zm.);
19. Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t. j. Dz. U. z 2024 r., poz. 107 z późn. zm.);
20. Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (t. j. Dz. U. z 2025 r., poz. 581);
21. Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (t. j. Dz. U. z 2024 r., poz. 737 z późn. zm.);
22. Ustawa z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (t. j. Dz. U. z 2024 r., poz. 986 z późn. zm.);
23. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 marca 2021 r. w sprawie *Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025* (Dz. U. z 2021 r. poz. 642);
24. *Rządowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030* przyjęty Uchwałą Nr 205 Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2023 r. (Monitor Polski poz. 1232);
25. *Wojewódzki Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2022-2025* przyjęty Uchwałą Nr XXXVII/577/2022 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 30 maja 2022 r.;
26. Uchwała nr XXVII/2010/2022 Rady Gminy Trawniki z dnia 4 marca 2022 r. w sprawie przyjęcia *Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Trawniki na lata 2022-2025*.

Wymienione powyżej opracowania stanowią bazę do przygotowania i wdrażania *Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej dla Gminy Trawniki na lata 2025-2029*.

Program pokazuje nie tylko kierunki działania, ale zawiera także instrumenty niezbędne do realizacji założonych celów. Treść niniejszego dokumentu wynika ze specyfiki problemu przemocy występującego na obszarze gminy. *Program* określa jakie przedsięwzięcia należy podjąć, aby osiągnąć ustalone cele i w jakim czasie mają one zostać zrealizowane oraz kto ma je wdrażać.

Wszystkie rozwiązania dotyczące przeciwdziałania przemocy domowej mają na celu zwiększenie bezpieczeństwa osób doznających przemocy domowej. Aby skutecznie zapobiegać przemocy i zwalczać jej negatywne skutki konieczne jest podjęcie szerokich działań wobec sprawców przemocy uwzględniających prowadzenie bezpośrednich oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych jak i doskonalenie procedur interwencyjno-prawnych. Praca ze sprawcą jest jednocześnie odpowiedzią na zapotrzebowanie osób doświadczających przemocy, które oczekują zmiany zachowań sprawcy przemocy. Poddanie sprawcy pracy korekcyjnej daje szansę na to, że będzie on w stanie zmienić schemat postępowania.

III. DEFINICJA I MECHANIZMY PRZEMOCY

Istnieje wiele definicji przemocy w rodzinie. Wszystkie z nich zawierają takie elementy jak: działanie zamierzone, intencjonalne, świadome; przewaga sił agresora; wywołanie cierpienia i szkody; działanie skierowane przeciwko członkowi rodziny; działanie z intencją wyrządzenia komuś krzywdy, narzucenia mu władzy, dokonania bezprawnych czynów, godzenia w czyjąś osobistą wolność, naruszenia praw i dóbr osobistych; działanie wykraczające poza społeczne normy, zasady relacji międzyludzkich.

Angielska organizacja „Aquarius” definiuje przemoc domową jako „*Każdą formę fizycznego, emocjonalnego, seksualnego lub finansowego nadużycia, która ma miejsce w relacji z kimś bliskim lub członkiem rodziny. Zaliczamy do tego znęcanie się, maltretowanie, kontrolowanie zachowania drugiej osoby*”.

Przemoc w rodzinie to każde działanie jednego z członków rodziny lub zaniechanie, które zagrażają życiu, cielesnej i psychicznej integralności lub wolności innego członka tej samej rodziny bądź poważnie szkodzą jego (jej) osobowości.

Przemoc domowa – oznacza wszelkie akty fizycznej, seksualnej, psychologicznej lub ekonomicznej przemocy występujące w rodzinie lub gospodarstwie domowym

lub pomiędzy byłymi lub obecnymi małżonkami lub partnerami niezależnie od tego, czy sprawca i ofiara dzielą miejsce zamieszkania, czy też nie.

W ujęciu art. 2 ust. 1 pkt. 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej – osoba doznająca przemocy domowej to: małżonek, także w przypadku gdy małżeństwo ustało lub zostało unieważnione, oraz jego wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie; wstępni i zstępni oraz ich małżonkowie; rodzeństwo oraz ich wstępni, zstępni i ich małżonkowie; osoba pozostająca w stosunku przysposobienia i jej małżonek oraz ich wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie; osoba pozostająca obecnie lub w przeszłości we wspólnym pożyciu oraz jej wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie; osoba wspólnie zamieszkująca i gospodarująca oraz jej wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie; osoba pozostająca obecnie lub w przeszłości w trwałej relacji uczuciowej lub fizycznej niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania oraz małoletni – wobec których jest stosowana przemoc domowa.

Przemoc doznawana w rodzinie rodzi konsekwencje niezmiernie głębokie i szkodliwe, dając o sobie znać w postaci zaburzeń emocjonalnych w bliższej lub dalszej perspektywie czasowej. Z badań dotyczących rodziny, a także obserwacji życia społecznego wiadomo, że ludzie bardzo niechętnie przyznają się do przemocy wewnątrz rodziny. Przemoc charakteryzuje: (1) **Intencjonalność** – działania sprawcy są celowe, zamierzone, nie dzieją się przypadkowo, co często stara się udowodnić. Intencjonalność nie musi oznaczać celowego zadawania bólu i krzywdzenia ofiary. Sprawca dąży do uzyskania kontroli, władzy, bezwzględного posłuszeństwa. Jest przekonany, że lepiej wie co dla osoby, którą krzywdzi jest dobre. W jego przekonaniu tylko on ma rację, powinien więc podejmować decyzję, a inni członkowie rodziny muszą się podporządkować. (2) **Dysproporcja sił** – w rodzinach, gdzie dochodzi do przemocy zawsze istnieje nierównowaga sił, jedna osoba jest słabsza, druga silniejsza. Nie chodzi tu tylko o przewagę fizyczną, ale także materialną, psychiczną, kulturową, społeczną. W wyniku stosowania przemocy ta dysproporcja jeszcze bardziej się pogłębia. Ofiara czuje się coraz bardziej bezbronna, bezradna, a sprawca ma coraz większe poczucie bezkarności. (3) **Naruszanie godności i praw** – sprawca poniża ofiarę, deprecjonuje ją, ośmiesza. Pozbawia godności, prawa do szacunku, pracy, godziwych warunków życia, tajemnicy korespondencji, ochrony zdrowia, kontaktów z rodziną, często traktuje partnera jako przedmiot. (4) **Powodowanie cierpienia i szkód** – ofiary traktowane są w sposób bezlitosny, niegodny, doznają szkód fizycznych i psychicznych. Często po długotrwałej sytuacji traumatycznej nabierają przekonania, że zasługują na takie traktowanie.

Powszechnie przemoc traktowana jest jako akt godzący w osobistą wolność jednostki przyczyniającą się do jej fizycznej, a także psychicznej szkody, wykraczającą poza społeczne zasady wzajemnych relacji i zmuszającą do zachowań niezgodnych z własną wolą. Przemoc upokarza, wywołuje cierpienie, rodząc tym samym nienawiść i pragnienie odwetu.

Przemoc pojmowana jest także jako wywieranie wpływu na innych ludzi, w wyniku którego ich aktualny poziom rozwoju somatycznego i duchowego jest mniejszy niż potencjalny poziom rozwoju.

Przemoc funkcjonuje w wymiarze zarówno indywidualnym, jak i grupowym. Może mieć charakter instrumentalny, czyli być środkiem wykorzystywanym do realizacji ściśle określonych celów, ale bywa też bezinteresowna, a motywy jej stosowania sprowadzają się do poszukiwania przez sprawcę swoistego poczucia zadowolenia. Klasyfikacja form przemocy jest dość trudna, gdyż różni badacze stosują różne kryteria jej podziału.

W literaturze przedmiotu wyróżnia się najczęściej pięć podstawowych form przemocy:

(1) **Fizyczną** – to celowe uszkodzenie ciała, zadawanie bólu lub groźba uszkodzenia ciała. Skutkiem przemocy fizycznej mogą być złamania, siniaki, rany cięte, poparzenia, obrażenia wewnętrzne. Najbardziej widoczna i najłatwiejsza do zdiagnozowania.

(2) **Psychiczną (emocjonalną)** – najtrudniejsza do udowodnienia, zaczyna się często od ignorowania potrzeb innych, krytykowania poglądów, wyglądu, zazdrości, ograniczania kontaktów z bliskimi, a kończy na groźbach, oczernianiu, oskarżaniu, poniżaniu, wyśmiewaniu, upokarzaniu, szantażowaniu. Przemoc emocjonalna wobec dzieci to: powtarzające się poniżanie, upokarzanie i ośmieszanie, brak odpowiedniego wsparcia, uwagi, miłości, stawianie wymagań i oczekiwań wobec dziecka, których nie jest ono w stanie sprostać.

(3) **Materialną (ekonomiczną)** – uniemożliwianie podjęcia pracy, odbieranie zarobionych pieniędzy, niszczenie własności, uniemożliwianie dostępu do wspólnych środków finansowych i dóbr materialnych.

(4) **Seksualną** – przedmiotowe traktowanie drugiej osoby w celu zaspokojenia własnych potrzeb seksualnych. Zmuszanie do nieakceptowanych przez drugą osobę praktyk i zachowań seksualnych. Przemoc seksualna wobec dzieci to angażowanie dziecka w aktywność seksualną przez osobę dorosłą. Wykorzystywanie seksualne dzieci odnosi się do zachowań z kontaktem fizycznym (np. dotykanie dziecka, współżycie z dzieckiem) oraz do zachowań bez kontaktu fizycznego (np. pokazywanie dziecku materiałów pornograficznych, podglądanie, ekshibicjonizm). Przemoc ta może być jednorazowym incydentem lub powtarzać się przez dłuższy czas.

(5) **Zaniedbywanie** – tę formę przemocy stosują najczęściej osoby dorosłe wobec dzieci. Zaniedbywanie to niezaspokajanie

podstawowych potrzeb materialnych i emocjonalnych dziecka przez rodzica lub opiekuna; niezapewnienie mu odpowiedniego jedzenia, ubrań, schronienia, opieki medycznej, bezpieczeństwa.

Wyróżnić możemy również **przemoc gorącą** (spontaniczną) i **przemoc chłodną** (instrumentalną). U podstaw przemocy gorącej leży doświadczenie frustracji i niemocy. Związana jest ona z doświadczeniem trudnych do powstrzymania uczuć gniewu i wściekłości. Przemoc chłodna natomiast stanowi część wyposażenia psychicznego jednostki. Związana jest z realizacją utrwalonych wzorców postępowania i rozwija się na gruncie autorytarnych modeli współżycia między ludźmi. Ten rodzaj przemocy sprawia wrażenie spokojniejszej, lecz ukrywa silne emocje, tłumione i nadmiernie kontrolowane.

Niemal nieustanne przebywanie w Internecie sprawia, że przenoszą się tam także zjawiska i problemy znane z realnego świata. Jednym z nich jest przemoc, która przybiera coraz bardziej wyszukane formy. Warto pamiętać, że przemoc online sprawia taki sam ból i wywołuje identyczne konsekwencje jak ta ze szkolnych korytarzy czy podwórek – jest rzeczywista, mimo że dochodzi do niej w sieci. Dla najmłodszych pokoleń przestrzeń offline i online tworzą bowiem spójną, nierozzerwalną rzeczywistość.

Cyberprzemoc to przemoc z użyciem urządzeń elektronicznych, najczęściej telefonu bądź komputera. Bywa określana także jako cyberbullying, nękanie, dręczenie, prześladowanie w Internecie. Niezależnie od określenia, jej celem zawsze jest wyrządzenie krzywdy drugiej osobie. Cyberprzemoc to – podobnie jak przemoc tradycyjna – regularne, podejmowane z premedytacją działanie wobec słabszego, który nie może się bronić.

Do najczęstszych form cyberprzemocy należą: (1) agresja słowna, np. wyzywanie na czatach internetowych, zamieszczanie komentarzy na forach internetowych w celu ośmieszenia, sprawienia przykrości lub wystraszenia innej osoby; (2) upublicznianie upokarzających, przerobionych zdjęć i filmów; (3) zamieszczanie przykrych komentarzy na profilach innych osób w portalach społecznościowych; (4) włamanie na konto i podszywanie się pod kogoś; (5) szantażowanie; (6) ujawnianie sekretów; (7) wykluczanie z grona „znajomych” w Internecie; (8) celowe ignorowanie czyjejś działalności w sieci. Mianem cyberprzemocy możemy określać wiele zachowań. Mają one wspólny mianownik – ofiarę, sprawcę, a bardzo często także świadków agresji.

Stosowanie przemocy prowadzi do niskiej samooceny, poczucia bezsilności i bezradności, ciągłego niepokoju, depresji, chorób związanych ze stresem. Szczególnie dramatyczne konsekwencje przemocy zauważa się u dzieci. Powoduje ona bowiem w ich psychice nieodwracalne skutki, które mogą być zauważalne dopiero w życiu dorosłym.

Przemoc jest zjawiskiem złożonym, rozpatrywanym w czterech perspektywach: prawnej, psychologicznej, moralnej i społecznej, dlatego przeciwdziałanie jej wymaga podejścia interdyscyplinarnego.

Konieczne jest zatem podjęcie działań zmierzających w kierunku edukacji społecznej dostarczającej wiedzy o zjawisku przemocy i sposobach radzenia sobie z problemem. Niezbędne jest również zapewnienie profesjonalnej pomocy interwencyjnej i terapeutycznej zarówno osobom doznającym jak i stosującym przemoc, ze szczególnym uwzględnieniem krzywdzonych dzieci, osób starszych i niepełnosprawnych.

IV. DIAGNOZA SYTUACJI RODZINY DOTKNIĘTEJ PRZEMOCĄ DOMOWĄ NA TERENIE GMINY TRAWNIKI

Problem przemocy domowej jest problemem interdyscyplinarnym. Nasilanie się w kolejnych latach zjawiska przemocy wskazuje, że wymaga ono szczegółowej analizy i pogłębionych badań pod względem jej występowania i przeciwdziałania.

Działania zespołu interdyscyplinarnego w skład, którego wchodzi przedstawiciele różnych instytucji działających na rzecz osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka, w tym dotkniętych przemocą, pozwolą na stworzenie spójnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej – bo tylko łączenie działań wielu osób, posiadających różne środki, kompetencje i możliwości może przynieść wymierne efekty na podłożu przeciwdziałania przemocy na danym terenie.

Diagnoza potrzeb w zakresie podejmowania działań wobec rodzin dotkniętych przemocą domową w Gminie Trawniki dostarcza danych w zakresie zaspokojenia potrzeb na danym terenie, umożliwia pozyskanie informacji o jakości i skuteczności realizowanych do tej pory przedsięwzięć oraz informacji o obszarach gdzie wsparcie nie dociera lub dociera w niedostatecznym stopniu. Koordynacja w skali lokalnej dostarcza wskazówek o instytucjach prowadzących działania, obszarze i charakterze podejmowanych inicjatyw oraz wysokości potrzebnych nakładów finansowych.

Monitorowanie działań i postawienie dobrej diagnozy wymaga współpracy wielu instytucji i organizacji działających w obszarze zjawiska pomocy.

4.1. Charakterystyka miejsca realizacji Programu

Gmina Trawniki jest jedną z pięciu gmin powiatu świdnickiego, województwa lubelskiego, położona we wschodniej części powiatu. Jest małą (8413 ha – ok. 17,9 % powierzchni powiatu), typowo wiejską gminą. Siedzibą Gminy jest miejscowość Trawniki położona w odległości 35 km od Lublina i 24 km od Świdnika.

Gmina podzielona jest administracyjnie na 11 Sołectw: Biskupice, Bonów, Dorohuczę, Ewopole, Oleśniki, Pełczyn, Siostrzytów, Strużę-Kolonię, Strużę, Trawniki-Kolonię oraz miejscowość gminną Trawniki.

W Gminie Trawniki istotną rolę w strukturze gospodarki odgrywa rolnictwo, uprawiane są głównie zboża, ziemniaki, warzywa. Rozwinięty jest także handel, usługi, dobrze prosperuje działalność gospodarcza. Mieszkańcy mają dobry dostęp do podstawowych dóbr infrastruktury społecznej, kulturalnej, transportowej, sportowej etc. Mają także dobry dostęp komunikacyjny do obszarów miejskich (Świdnik, Lublin) poprzez linię kolejową oraz drogę krajową nr 12.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2024 r. na terenie Gminy Trawniki zamieszkiwało 8 459 osób – z czego 4 344 to kobiety, 4 115 to mężczyźni. Wśród ogólnej liczby mieszkańców 1 673 (19,78 %) to osoby w wieku poprodukcyjnym (K: 1 042; M: 631), 5 334 (63,06 %) mieszkańców jest w wieku produkcyjnym (K: 2 468 tj. 29,18 %; M: 2 866 tj. 33,88 %), a 1 452 (17,17 %) to dzieci i młodzież do 18 roku życia.

Mapa Nr 1. Mapa konturowa Gminy Trawniki

Źródło: Wikipedia

W Gminie Trawniki znajduje się: 5 przedszkoli z 241 dziećmi; pięć szkół podstawowych, w których uczy się 571 dzieci – stan na dzień 30 września 2024 r. W każdej szkole są oddziały przedszkolne o wydłużonym pobycie, dla najmłodszych dzieci funkcjonuje żłobek. Szkoły posiadają dobre zaplecze pracy takie jak: pracownie, 4 sale sportowe oraz hala sportowa, boiska, place zabaw.

Na terenie Gminy Trawniki funkcjonuje również Zespół Szkół. W roku szkolnym 2024 / 25 z zajęć Branżowej Szkoły korzysta 30 osób, realizują oni u miejscowych pracodawców – z którymi od wielu lat współpracuje szkoła – praktyki zawodowe płatne. W ramach Zespołu Szkół działa również Centrum Kształcenia Zawodowego, gdzie odbywają miesięczne doskonalenie i doksztalcenie zawodowe uczniowie ze szkół branżowych z całego województwa lubelskiego z klas I, II i III. Liczba osób korzystających co miesiąc z CKZ jest zmienna. Szacuje się, że w okresie od 1 września 2024 r. do 27 czerwca 2025 r. w kursach realizowanych w ramach Centrum Kształcenia Zawodowego weźmie udział 1 100 wychowanków.

Na terenie Gminy Trawniki funkcjonuje: 3 Koła Gospodyń Wiejskich (Pełczyn, Trawniki Kolonia i Siostrzytów); 7 Ochotniczych Straży Pożarnych (Trawniki, Struża, Siostrzytów, Pełczyn, Oleśniki, Dorohucza, Biskupice); 3 Uczniowskie Kluby Sportowe w Trawnikach, Oleśnikach i Biskupicach; Parafialny Klub Sportowy „MEANDRA” w Dorohuczy i 5 Ludowych Klubów Sportowych - Biskupice, Dorohucza, Oleśniki, Trawniki i Siostrzytów; Sportowy Klub Taekwon-do w Trawnikach; Stowarzyszenia Inicjatyw w Trawnikach i Biskupicach; Fundacja Krajobrazy z siedzibą w Dorohuczy oraz Stowarzyszenie Zwykłe – Kamractwo Lubelskie w Struży Kolonia.

Organizacje pozarządowe odgrywają coraz większą rolę w życiu społecznym. Szczególnie ważne są te działania, które bezpośrednio prowadzą do aktywizacji społeczeństwa i rozwoju lokalnego. Właśnie takie cele stawiają sobie organizacje pozarządowe działające na obszarze gminy. Ich rola jest tym większa, ponieważ działając lokalnie i mając lokalnych odbiorców, są związane bezpośrednio ze społecznością lokalną i najlepiej znają miejscowe potrzeby. Angażują się w działania zmierzające do zintensyfikowania rozwoju lokalnego, współpracują z lokalnymi liderami społecznymi i doprowadzają do rozwoju kapitału społecznego wsi.

4.2. Podmioty działające w Gminie Trawniki na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej

Podmiotami zajmującymi się na terenie Gminy Trawniki rozwiązywaniem problemów rodziny, również dotkniętej przemocą domową są: (1) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych; (2) Punkt Konsultacyjny dla Rodzin z Problemem Alkoholowym i Ofiar Przemocy w Rodzinie; (3) Pełnomocnik Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii; (4) Pełnomocnik Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych; (5) Zespół Interdyscyplinarny; (6) Ośrodek Pomocy Społecznej w Trawnikach; (7) Szkoły Podstawowe i Zespoły Szkół; (8) Przedszkola funkcjonujące w Gminie; (9) Stowarzyszenia i Kluby Sportowe działające na terenie Gminy Trawniki; (10) Komisariat Policji w Piaskach; (11) Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Trawnikach, SALUS Praktyka Lekarza Rodzinnego w Biskupicach; (12) Kościoły i związki wyznaniowe, (13) Lokalni liderzy, (14) Środowisko lokalne.

4.3. Praca Zespołu Interdyscyplinarnego

Gmina podejmuje przedsięwzięcia na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej, w szczególności w ramach pracy w Zespole Interdyscyplinarnym.

Aktami prawa lokalnego regulującymi pracę i podejmowane działania przez Zespół Interdyscyplinarny są;

1. Uchwała Nr XL/305/2023 Rady Gminy w Trawnikach z dnia 23 czerwca 2023 r. w sprawie trybu i sposobu powoływania oraz odwoływania członków Zespołu Interdyscyplinarnego w Trawnikach;
2. Zarządzenie Nr 0050.26.2025 Wójta Gminy Trawniki z dnia 26 marca 2025 r. w sprawie powołania członków Zespołu Interdyscyplinarnego.

W skład Zespołu Interdyscyplinarnego wchodzi przedstawiciele służb i instytucji podejmujących działania na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej. W Gminie Trawniki są to przedstawiciele: Ośrodka Pomocy Społecznej w Trawnikach, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Trawnikach, Komendy Powiatowej Policji w Świdniku, Zespołu Placówek-Oświatowych Im. Marii Skłodowskiej-Curie w Trawnikach, Szkoły Podstawowej im. Noblistów Polskich w Siostrzytowie, Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Trawnikach, Ochotniczej Straży Pożarnej w Trawnikach, Prokuratury Rejonowej w Świdniku oraz Sądu Rejonowego Lublin – Wchód w Lublinie z siedzibą w Świdniku.

4.4. Diagnoza problemu przemocy

W ramach prac Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grupy roboczej / grupy diagnostyczno-pomocowej w 2018 r. podjęto realizację 26 procedur „*Niebieskie Karty*”, w 2019 r. – 39, w 2020 r. – 28, w 2021 r. procedura została uruchomiona w 31 rodzinach, natomiast w 2022 r. 39 razy, w 2023 r. 24 razy, a w 2024 r. – 29 procedur.

W wyniku podjętych działań przez Zespół Interdyscyplinarny oraz grupy robocze / grupy diagnostyczno-pomocowe w 2018 r. zostało zakończonych 21 procedur „*Niebieskie Karty*”, w 2019 r. – 37 procedur, w 2020 r. – 27 procedur, w 2021 r. – 6 procedur, w 2022 r. 54 procedur „*Niebieskie Karty*”, a w 2023 r. – 36, natomiast w 2024 roku 13 procedur.

Procedura „*Niebieskie Karty*” jest głównie wszczynana przez przedstawicieli Policji podczas przeprowadzania interwencji oraz przez pracowników socjalnych w trakcie wykonywanych obowiązków służbowych.

W okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2024 r. Zespół Interdyscyplinarny przyjął 29 „*Niebieskie Karty*”. Działania grup diagnostyczno-pomocowych podjęto w stosunku do 22 rodziny z 70 osobami, co stanowi 0,83 % ogółu mieszkańców Gminy Trawniki – w 2023 roku współczynnik ten wyniósł 0,82 %. W 2024 r. objętych monitoringiem było 10 rodzin z 31 osobami, do udziału w programach psychologiczno-terapeutycznych zostało skierowanych 2 osoby, a do Sądu Rodzinnego wystąpiono 12 razy celem zbadania sytuacji małoletnich z rodzin, w których wszczęto „*Niebieskie Karty*”.

Z analizy prowadzonych postępowań w latach 2018-2024 wynika, że najczęściej dochodzi do przemocy w małżeństwie. Przemoc kierowana jest głównie do współmałżonka, można także zauważyć, że osobami doświadczającymi przemocy są głównie kobiety, natomiast osobami stosującymi przemoc – mężczyźni. Najczęściej przemoc zgłaszają dorosłe osoby doznające przemocy, zdecydowanie rzadziej są to dzieci, rodzice, czy też inne osoby z najbliższego otoczenia.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Trawnikach w 2017 r. Prowadziła 21 spraw o zastosowaniu leczenia odwykowego, w 2018 r. było spraw – 8, w 2019 r. takich postępowań było 14, w 2020 r. – 4 sprawy, w 2021 – 16, w 2022 r. – 10, w 2023 – 27, a w 2024 roku tych postępowań było 20.

W ramach działań GKRPA w Trawnikach w 2017 r. zostało skierowanych na badania do biegłego sądowego w przedmiocie uzależnienia od alkoholu 18 osób, w 2018 r. – 5 osób, w 2019 r. zostały poddane badaniu 8 osób, a w 2020 r. – 3, w 2021 – 4, w 2022 r. – 5, w 2023 r. – 7 osób, natomiast w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2024 r. na badanie

do biegłego sądowego zostało skierowanych 11 osób.

Gminna Komisja w latach 2017-2024, w ramach prowadzonych spraw występowała także z wnioskami do Sądu o zastosowanie obowiązku leczenia odwykowego. Sąd orzeka taki obowiązek w formie postanowienia, od którego przysługuje apelacja. Sądowy obowiązek poddania się leczeniu odwykowemu trwa tak długo, jak tego wymaga cel leczenia, nie dłużej jednak niż dwa lata od uprawomocnienia się orzeczenia sądu. W 2017 r. do Sądu skierowano 17 spraw, w 2018 r. – 5, w 2019 r. – 8, a w 2020 r. – 3 wnioski, w 2021 r. – 9, w 2022 r. – 3, w 2023 r. do Sądu trafiło 7 spraw, a w roku 2024 – 11 wniosków.

W ramach działań Punktu Konsultacyjnego dla Rodzin z Problemem Alkoholowym i Ofiar Przemocy w Rodzinie w Trawnikiach udzielane były indywidualne porady dla osób z problemem alkoholowym, odbywały się grupy motywacyjno-interwencyjne dla osób z problemem alkoholowym, grupy wsparcia dla osób po realizacji podstawowego programu terapii uzależniania od alkoholu oraz cykle spotkań indywidualnych dla sprawców przestępstw pod wpływem alkoholu, poradnictwo psychologiczne dla osób doświadczających kryzysu emocjonalnego, pomoc psychologiczna dla osób dotkniętych zjawiskiem przemocy domowej, indywidualne lub grupowe spotkania dla rodzin dotkniętych problemem alkoholowym. Zestawienie statystyczne podejmowanych przez Punkt przedsięwzięć ilustrują tabele poniżej (Tabela Nr 1 i Tabela Nr 2).

Tabela nr 1: Działalność Punktu Konsultacyjnego dla Rodzin z Problemem Alkoholowym i Ofiar Przemocy w Rodzinie w Trawnikiach w latach 2017-2023

Przedsięwzięcia realizowane przez Punkt Konsultacyjny dla Rodzin z Problemem Alkoholowym i Ofiar Przemocy w Rodzinie w Trawnikiach							
Nazwa przedsięwzięcia	rok / ilość podjętych działań						
	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
indywidualne porady dla osób z problemem alkoholowym	247	191	152	160	128	168	239
grupy motywacyjno-interwencyjne dla osób z problemem alkoholowym	29	26	29	13	12	0	0
grupy wsparcia dla osób po realizacji podstawowego programu terapii uzależniania od alkoholu	14	12	18	14	12	8	16
cykle spotkań indywidualnych dla sprawców przestępstw pod wpływem alkoholu	4	3	4	2	2	4	5

Źródło: Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Trawnikiach

Tabela nr 2: Działalność Punktu Konsultacyjnego dla Rodzin z Problemem Alkoholowym i Ofiar Przemocy w Rodzinie w Trawnikach w 2024 r.

Przedsięwzięcia realizowane przez Punkt Konsultacyjny dla Rodzin z Problemem Alkoholowym i Ofiar Przemocy w Rodzinie w Trawnikach		
Nazwa przedsięwzięcia	rok / ilość podjętych działań 2024 r.	
	ilość osób	ilość spotkań
poradnictwo psychologiczne dla osób doświadczających kryzysu emocjonalnego	11	53
pomoc psychologiczna dla osób dotkniętych zjawiskiem przemocy domowej	6	30
sesje wsparcia psychospołecznego dla osób pijących, uzależnionych (doświadczających problemu alkoholowego)	11	73
indywidualne lub grupowe spotkania dla rodzin dotkniętych problemem alkoholowego	5	9

Źródło: Dane statystyczne Punktu Konsultacyjnego

Realizując zadania własne gminy bardzo ważną rolę w zakresie kreowania lokalnej polityki, w tym przeciwdziałania przemocy domowej odgrywają lokalne programy. Dokładna analiza sytuacji środowiska pozwala na tworzenie takich dokumentów, które będą dotyczyć wszystkich mieszkańców danej społeczności i będą im wychodzić naprzeciw. Podjęte w obrębie niniejszego *Programu* działania będą stanowić punkt odniesienia do większych systemowych posunięć.

Przemoc domowa jest niewątpliwie jednym z poważniejszych problemów społecznych. Wpływa bowiem bezpośrednio na sposób funkcjonowania osób i rodzin – często w sposób destrukcyjny, prowadząc do rozpadu czy dezintegracji rodziny – oraz na długotrwałość udzielanego wsparcia i pomocy niezbędnych do zatrzymania niepożądanych zachowań sprawcy lub/i odzyskaniu przez osobę dotkniętą przemocą swojej niezależności i utrzymaniu tego stanu rzeczy.

Procedury „*Niebieskie Karty*” – mimo że również, zapewne, nie odzwierciedlają w sposób pełny skali zjawiska – stanowią obecnie najbardziej zobiektywizowane i dostępne źródło wiedzy o skali przemocy domowej, w szczególności w jej aspekcie lokalnym, dostarczając przy tym pogłębionych danych demograficzno-społecznych nt. osób i środowisk uwikłanych w problem przemocy (dotyczących przy tym całości danej populacji, a nie żadnej zindywidualizowanej czy skonkretyzowanej grupy, np. klientów ośrodków pomocy społecznej) oraz pozwalając na obserwację tendencji i dynamiki zjawiska w dłuższym czasookresie.

Celem niniejszego dokumentu jest zapewnienie kompleksowych działań zmierzających do skutecznego zapobiegania i zwalczania przemocy domowej na terenie Gminy Trawniki.

V. ANALIZA SWOT ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE

Analiza SWOT pomaga zidentyfikować mocne i słabe strony, szanse i zagrożenia konkretnego projektu. To narzędzie, które może pomóc podmiotom odpowiedzialnym za realizację *Programu* w planowaniu strategicznym i podejmowaniu przedsięwzięć dostosowanych do zmieniających się potrzeb odbiorców.

Analiza SWOT jest prostym, a jednocześnie potężnym narzędziem do identyfikacji obszarów wymagających poprawy. Dzięki temu możemy pracować nad doskonaleniem realizowanych zadań, jednocześnie wyprzedzając i adoptując do aktualnych trendów w działaniach pomocowych.

W analizie SWOT **mocne strony** odnoszą się do inicjatyw wewnętrznych, które osiągają dobre wyniki. W szczególności analiza tego czynnika może polegać na porównaniu z innymi inicjatywami lub działaniami. Pomoże to zrozumieć, co już działa, a następnie wykorzystać sprawdzone techniki – mocne strony – w innych obszarach, które wymagają poprawy.

Słabe strony odnoszą się do mniej skutecznych inicjatyw wewnętrznych. Należy przeanalizować swoje mocne strony przed słabymi stronami, aby ustalić punkt odniesienia dla sukcesów i porażek. Zidentyfikowanie wewnętrznych słabych stron pomaga znaleźć punkt wyjścia do ulepszania powiązanych projektów.

Szanse są wynikiem obecnych mocnych i słabych stron, a także wszelkich zewnętrznych inicjatyw, które pomogą w osiągnięciu silniejszej pozycji konkurencyjnej. Natomiast **zagrożenia** odnoszą się do obszarów, które mogą powodować problemy.

Uporządkowanie informacji zebranych w diagnozie i zastanowienie się, jak poszczególne zasoby wpływają na zmienne jakościowe i ilościowe niniejszego dokumentu umożliwiło sporządzenie analizy SWOT. Podjęta analiza SWOT określa mocne i słabe strony, a także szanse i zagrożenia systemu przeciwdziałania przemocy domowej w Gminie Trawniki. Mocne i słabe strony tego systemu oraz szanse i zagrożenia przedstawiają kolejno tabela Nr 2 i tabela Nr 3.

Tabela Nr 2: Mocne i słabe strony

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
a) kampanie społeczne: krajowe, wojewódzkie, powiatowe, gminne, b) zjawisko nagłaśniane przez media, c) funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego; d) znajomość środowiska, e) interdyscyplinarna współpraca służb.	a) zjawisko silnie zakorzenione w obyczajowości, b) niepełna diagnoza potrzeb w zakresie problemu przemocy domowej, c) brak wystarczającej liczby specjalistów do pracy z rodziną;

	d) małe zainteresowanie programami korekcyjno- edukacyjnymi oraz programami psychologiczno- terapeutycznymi dla osób stosujących przemoc w rodzinie.
--	---

Tabela Nr 3: Szanse i zagrożenia

SZANSE	ZAGROŻENIA
a) zmiany prawne umożliwiające skuteczne formy niesienia pomocy osobom zagrożonym przemocą domową, b) stale kształcąca się kadra służb działających na rzecz rodzin dająca gwarancję wysokiej jakości usług dla osób doznających i stosujących przemoc domową.	a) bezradność i bierność dotkniętych przemocą domową w rozwiązywaniu własnych problemów, b) brak gwarancji bezpieczeństwa osób doświadczających przemocy, c) poczucie bezkarności u osób stosujących przemoc domową.

Źródło: Opracowanie własne

Porządkowanie i wartościowanie pozyskanych informacji i danych na etapie prowadzonej diagnozy umożliwia przygotowanie scenariusza rozwoju dokumentu oraz wdrażanie strategii doskonalenia i profesjonalizacji podejmowanych działań.

Rysunek Nr 1: Powiązanie scenariuszy rozwoju z analizą SWOT

Źródło: samorząd.nid.pl/baza_wiedzy/analiza-swot-opis-metody/

Analiza SWOT to skuteczna metoda identyfikacji kluczowych mocnych i słabych stron, szans i zagrożeń. Ocena aktualnej sytuacji i postawionych celów pozwoli podjąć działania w obrębie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej odznaczające się dużą skutecznością i odzwierciedlające potrzeby osób dla których są dedykowane.

VI. CELE PROGRAMU

Każda działalność człowieka musi mieć jakiś cel, po to, aby dążenie miało sens. Cel jest podstawą działania, a działanie podstawą do osiągnięcia sukcesu.

Cele kreują partnerstwo oraz pomagają w łagodzeniu i rozwiązywaniu wewnętrznych konfliktów. Ambitne cele stanowią mechanizm motywujący i pobudzający do działania. Cele pozwalają na stałe sprawdzanie wyników podejmowanych działań oraz pozwalają na dokonanie analizy planowanych przedsięwzięć z ich wykonaniem.

Cele przygotowanego *Programu* muszą wynikać z udokumentowanych potrzeb środowiska społecznego do którego są adresowane.

Cele główne *Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej dla Gminy Trawniki na lata 2025-2029* to:

- ***Przeciwdziałanie przemocy domowej oraz zwiększanie dostępności i skuteczności pomocy dla osób doznających przemocy domowej***
- ***Zwiększanie skuteczności ochrony osób doznających przemocy domowej oraz podejmowanych oddziaływań na rzecz osób stosujących przemoc domową***

Cele szczegółowe niniejszego *Programu* zostały pogrupowane w poniższej tabeli, z przyporządkowaniem zadań i wskaźników ich realizacji.

Tabela Nr 4: Cele szczegółowe, zadania i wskaźniki realizacji

CELE SZCZEGÓŁOWE	
Opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej	
ZADANIA	WSKAŹNIKI REALIZACJI
1. Diagnoza zjawiska przemocy domowej na terenie Gminy – opracowania własne, sprawozdania, statystyki itp.	liczba przeprowadzonych lokalnych diagnoz
2. Przygotowanie projektu gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej z określeniem działań adekwatnych do zdiagnozowanych potrzeb lokalnych.	liczba podjętych działań
3. Monitorowanie oraz ewaluacja podjętych działań.	liczba przygotowanych zestawień
Tworzenie Zespołów Interdyscyplinarnych oraz realizacja działań określonych w gminnym programie przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej	
ZADANIA	WSKAŹNIKI REALIZACJI
1. Utworzenie i działanie Zespołu Interwencyjnego.	liczba przeprowadzonych lokalnych diagnoz liczba przygotowanych dokumentów liczba podjętych działań
2. Opracowanie dokumentów regulujących pracę Zespołu Interdyscyplinarnego.	
3. Inicjowanie działań profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych mających na celu przeciwdziałanie przemocy domowej i powierzanie ich działania właściwym podmiotom.	
4. Inicjowanie działań w stosunku do osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc.	
5. Opracowanie projektu gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej.	

6. Rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym. 7. Powoływanie grup diagnostyczno-pomocowych i bieżące monitorowanie realizowanych przez nie zadań. 8. Monitorowanie procedury „Niebieskie Karty”. 9. Przekazywanie informacji dotyczącej zmiany miejsca zamieszkania osoby, w stosunku do której są realizowane działania w ramach procedury „Niebieskie Karty” do zespołu interdyscyplinarnego aktualnego miejsca zamieszkania oraz przekazywanie dokumentacji wytworzonej w trakcie procedury „Niebieskie Karty” prowadzonej przez grupę diagnostyczno-pomocową dotychczasowego miejsca zamieszkania. 10. Kierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc domową lub programie psychologiczno-terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową. 11. Składanie na wniosek grupy diagnostyczno-pomocowej zawiadomienia o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia, o którym mowa w art. 66c ustawy z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń tj. uporczywego nie stosowania się do obowiązku zgłoszenia, uczestnictwa oraz ukończenia programu korekcyjno-edukacyjnego lub programu psychologiczno-terapeutycznego dla osób stosujących przemoc domową, jak również nie dostarczenie grupie diagnostyczno-pomocowej zaświadczeń o zgłoszeniu i ukończeniu w/w oddziaływań. 12. Inicjowanie, podejmowanie i realizacja działań adekwatnych do określonych potrzeb lokalnych.	liczba przygotowanych zestawień
Praca grup diagnostyczno-pomocowych	
ZADANIA	WSKAŹNIKI REALIZACJI
1. Dokonanie, na podstawie procedury „Niebieskie Karty” oceny sytuacji domowej osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową. 2. Realizacja procedury „Niebieskie Karty” w przypadku potwierdzenia wystąpienia przemocy domowej, zwłaszcza w sytuacji wystąpienia ryzyka zagrożenia życia i zdrowia. 3. Zawiadomienie osoby podejrzanej o stosowanie przemocy domowej o wszczęciu procedury „Niebieskie Karty” pod jej nieobecność. 4. Występowanie do Zespołu Interdyscyplinarnego z wnioskiem o skierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową albo w programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową. 5. Występowanie do Zespołu Interdyscyplinarnego z wnioskiem o złożenie zawiadomienia o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia, o którym mowa w art. 66c ustawy z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń. 6. Monitorowanie sytuacji osób doznających przemocy domowej, a także zagrożonych wystąpieniem przemocy domowej, w tym również po zakończeniu procedury „Niebieskie Karty”. 7. Zakończenie procedury „Niebieskie Karty”. 8. Dokumentowanie podejmowanych działań stanowiących podstawę do uznania braku zasadności wszczęcia procedury „Niebieskie Karty”. 9. Informowanie Przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego o efektach podjętych działań w ramach procedury „Niebieskie Karty”. 10. Praca z osobą doznającą przemocy domowej i opracowanie indywidualnego planu pomocy, zgodnie z jej uzasadnionymi potrzebami – w szczególności podejmowana przez pracownika socjalnego. 11. Praca z osobą stosującą przemoc domową – w szczególności podejmowana przez Funkcjonariusza Policji.	liczba podjętych procedur liczba monitorowanych procedur liczba zakończonych procedur liczba osób objętych działaniami

Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą domową	
ZADANIA	WSKAŹNIKI REALIZACJI
1. Działania podejmowane przez Punkt Konsultacyjny dla Rodzin z Problemem Alkoholowym i Ofiar Przemocy w Rodzinie w zakresie indywidualnej pomocy psychologicznej dla osób i rodzin dotkniętych przemocą. 2. Tworzenie i organizacja w Placówkach Oświatowych programów przeciwdziałania przemocy adresowanych do dzieci, młodzieży i osób dorosłych. 3. Organizowanie dla rodziców spotkań pogłębiających wiedzę na temat rozwoju dzieci i młodzieży jak również zjawiska przemocy. 4. Edukacja dzieci i młodzieży w zakresie zaburzeń życia społecznego związanych z występowaniem przemocy. 5. Realizacja programów edukacyjno-informacyjnych dla nauczycieli, rodziców i uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych nt. zjawiska przemocy występującej w różnych obszarach życia codziennego, w tym przemocy rówieśniczej. 6. Promowanie metod wychowawczych bez użycia przemocy tu: pozyskiwanie i upowszechnianie materiałów informacyjnych i edukacyjnych, prelekcje, pogadanki, spotkania tematyczne, edukacja za pomocą środków masowego przekazu itp. 7. Organizowanie zajęć, spotkań dla rodziców podnoszących umiejętności wychowawcze. 8. Psychoterapia indywidualna dzieci, młodzieży i dorosłych. 9. Psychoterapia rodzin, par i małżeństw. 10. Konsultacje psychologiczne. 11. Warsztaty dla rodziców np. zwiększające posiadane kompetencje rodzicielskie.	liczba osób / rodzin objętych pomocą liczba podjętych przedsięwzięć
Podniesienie poziomu wiedzy i świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy domowej i możliwości uzyskania pomocy	
ZADANIA	WSKAŹNIKI REALIZACJI
1. Redagowanie i przygotowanie materiałów dotyczących działań podejmowanych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej na terenie Gminy. 2. Upowszechnianie informacji na temat zjawiska przemocy domowej oraz o konsekwencjach stosowania przemocy i podnoszenie wrażliwości społecznej wobec tego zjawiska. 3. Rozpowszechnianie materiałów informacyjnych o przemocy i możliwościach uzyskania pomocy (ulotki, broszury itp.). 4. Uczestniczenie w kampaniach związanych z przeciwdziałaniem przemocy domowej. 5. Opracowywanie i wydawanie informacji zawierających podstawową wiedzę o zjawisku przemocy domowej oraz przygotowanie bazy danych o instytucjach i organizacjach, w których mieszkańcy mogą uzyskać odpowiednią pomoc. 6. Organizacja akcji informacyjnych propagujących pozytywne postawy w stosunkach międzyludzkich. 7. Kampanie społeczne propagujące sposoby powstrzymywania przemocy domowej. 8. Podnoszenie poziomu wiedzy i świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków przemocy domowej np. spotkania, pogadanki, konferencje. 9. Udział w kampaniach lokalnych, regionalnych i ogólnopolskich – tu: rozpowszechnianie ulotek i plakatów itp.	ilość wydanych i rozpowszechnionych materiałów informacyjno-edukacyjnych (ulotki, broszury, plakaty) również w ramach kampanii ogólnokrajowych liczba akcji informacyjnych liczba zrealizowanych przedsięwzięć
Zwiększenie kompetencji zawodowych pracowników służb i instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie	
ZADANIA	WSKAŹNIKI REALIZACJI
1. Szkolenia przedstawicieli instytucji zaangażowanych w działania z obszaru przeciwdziałania przemocy domowej (między innymi: pracownicy socjalni, pracownicy ochrony zdrowia, oświaty, policjanci, kuratorzy, członkowie gminnej komisji ds. rozwiązywania problemów alkoholowych) z zakresu wiedzy nt. zjawiska	liczba szkoleń dotyczących przemocy domowej

przemocy domowej oraz współpracy w zespołach interdyscyplinarnych poszczególnych służb. 2. Udział w konferencjach, wideokonferencjach, webinarach w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej. 3. Szkolenia dla realizatorów programów rekomendowanych. 4. Seminarium dla nauczycieli. 5. Szkolenia dla funkcjonariuszy Policji.	liczba uczestników spotkań szkoleniowych w podziale na grupy zawodowe liczba konferencji (...) liczba osób które wzięły udział w różnych formach kształcenia
Zapewnienie profesjonalnej pomocy i wsparcia osobom doświadczającym przemocy domowej, świadkom przemocy domowej, jak i osobom stosującym przemoc domową	
ZADANIA	WSKAŹNIKI REALIZACJI
1. Działania podejmowane w ramach Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. 2. Przedsięwzięcia inaugurowane i wdrażane przez Zespół Interdyscyplinarny. 3. Praca specjalistów w ramach powoływanych grup diagnostyczno-pomocowych. 4. Rozpoznawanie sytuacji z użyciem przemocy domowej z szczególnym uwzględnieniem sytuacji dzieci, osób starszych i z niepełnosprawnością. 5. Interwencje w środowisku w sytuacji przemocy domowej. 6. Interwencje zewnętrzne w środowisku lokalnym. 7. Zabezpieczenie dziecka w sytuacji zagrożenia zdrowia lub życia. 8. Czynności ratunkowe i zabezpieczenie medyczne, w tym zgłaszanie sytuacji niejasnych i zapobieganie zagrożeniu (potencjalnemu lub faktycznemu). 9. Ściganie, karanie i oddziaływanie na sprawców przemocy domowej (na poziomie oddziaływań interwencyjnych i integracyjnych). 10. Zapobieganie kontaktowania się osób stosujących przemoc domową z osobami doznającymi przemocy. 11. Informowanie o podmiotach udzielających wsparcia w sytuacjach wystąpienia kryzysu w rodzinie. 12. Współpraca z kościołami lub związkami wyznaniowymi oraz organizacjami pozarządowymi. 13. Podejmowanie międzyinstytucjonalnej współpracy celem wdrażania nowych rozwiązań dotyczących działań podejmowanych na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej. 14. Rozszerzenie oferty pomocowej dla osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową. 15. Profesjonalizacja pomocy udzielanej przez przedstawicieli podmiotów podejmujących działania na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej. 16. Indywidualne i grupowe wsparcie dla osób z problemem świadczone przez Punkt Konsultacyjny. 17. Wsparcie i poradnictwo świadczonej przez pracowników socjalnych oraz asystenta rodziny. 18. Świadczenie wzmożonej pracy socjalnej w rodzinach zagrożonych przemocą domową. 19. Doskonalenie dotychczasowych metod, technik i form pracy socjalnej. 20. Interdyscyplinarna współpraca przedstawicieli Policji, Sądu, oświaty, pomocy społecznej celem przeciwdziałania zjawisku przemocy oraz udzielaniu profesjonalnej pomocy osobom dotkniętym, jak i stosującym przemoc domową. 21. Podejmowanie działań wspierających i pomocowych wobec rodzin z dziećmi. 22. Udział dzieci z rodzin, w których występuje przemoc w zajęciach oferowanych między innymi przez kluby dziecięce, świetlice, czy też Placówki Oświatowe. 23. Wzmocnienie oddziaływań podejmowanych wobec dzieci, osób niepełnosprawnych i starszych. 24. Podejmowanie działań w partnerstwie i współpracy na poziomie zarówno partnerstw formalnych, jak i nieformalnych. 25. Podjęcie działań zmierzających do powstania wolontariatu na rzecz dzieci i młodzieży. 26. Współpraca z podmiotami innych polityk sektorowych jak: edukacja, zdrowie, kultura, sport, sądownictwo i policja – doskonalenie profilu usług opartego	liczba wszczętych procedur / liczba zakończonych procedur liczba osób / rodzin objętych pomocą liczba dzieci uczestniczących w zajęciach liczba działań podjętych przez GKRPA liczba środowisk objętych wsparciem liczba podjętych i zrealizowanych przedsięwzięć

o wzajemną współpracę i wykorzystanie potencjału tych instytucji w działaniach na rzecz włączenia społecznego osób/rodzin. 27. Organizowanie grup samopomocowych i grup wsparcia. 28. Wykonywanie zadań wynikających z rządowych Programów. 29. Pozyskiwanie środków ze źródeł zewnętrznych – udział w Projektach i Programach zewnętrznych.	
Działania edukacyjne rodziców, młodzieży i dzieci na temat negatywnych skutków przemocy	
Niski poziom kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodzin, brak umiejętności właściwego reagowania w sytuacjach stresowych lub kumulacja różnego rodzaju problemów często są przyczyną występowania przemocy domowej, w tym przemocy w rodzinach z dziećmi. Wzmocnienie roli rodziców w tym kierunku może ograniczyć zjawisko przemocy wynikającej z niepowodzeń rodzicielskich. Niezmiernie ważna jest edukacja i profilaktyka w tym zakresie dzieci i młodzieży oraz podniesienie umiejętności konstruktywnego reagowania nauczycieli w sytuacjach przemocy rówieśniczej.	
ZADANIA	WSKAŹNIKI REALIZACJI
1. Tworzenie i organizacja w Placówkach Oświatowych programów dotyczących przeciwdziałania przemocy adresowanych do dzieci, młodzieży i osób dorosłych. 2. Organizowanie dla rodziców spotkań pogłębiających wiedzę na temat rozwoju dzieci i młodzieży jak również zjawiska przemocy. 3. Realizacja na terenie Placówek Oświatowych programów rekomendowanych. 4. Edukacja dzieci i młodzieży w zakresie zaburzeń życia społecznego związanych z występowaniem przemocy. 5. Realizacja programów / spotkań / szkoleń / konferencji itp. o charakterze edukacyjno-informacyjnych dla nauczycieli, rodziców i uczniów szkół nt. zjawiska przemocy występującej w różnych obszarach życia codziennego, w tym przemocy rówieśniczej. 6. Promowanie metod wychowawczych bez użycia przemocy tu: pozyskiwanie i upowszechnianie materiałów informacyjnych i edukacyjnych, prelekcje, pogadanki, spotkania tematyczne, edukacja za pomocą środków masowego przekazu itp. 7. Organizowanie zajęć, spotkań dla rodziców podnoszących ich kompetencje, w tym umiejętności wychowawcze.	liczba placówek opracowujących / realizujących programy liczba realizowanych programów liczba zorganizowanych spotkań liczba zrealizowanych godzin zajęć edukacyjno-informacyjnych liczba osób objętych oddziaływaniami
Udzielanie pomocy i wsparcia osobom lub rodzinom dotkniętym przemocą, zmuszonym do opuszczenia dotychczasowego miejsca zamieszkania bądź pobytu	
ZADANIA	WSKAŹNIKI REALIZACJI
1. Udzielanie bezpiecznego schronienia osobom dorosłym lub rodzinom dotkniętym przemocą. 2. Udzielanie bezpiecznego schronienia dzieciom doznającym przemocy (rodziny zastępcze pełniące zadania pogotowia rodzinnego, placówki opiekuńczo-wychowawcze typu interwencyjnego, miejsca hostelowe itp.). 3. Kompleksowa pomoc specjalistyczna osobom dotkniętym przemocą.	liczba osób, które uzyskały pomoc
Zapewnienie osobom doznającym przemocy domowej miejsc w ośrodkach wsparcia	
ZADANIA	WSKAŹNIKI REALIZACJI
1. Kierowanie osób doznających przemocy domowej do Ośrodków Wsparcia.	liczba osób, które uzyskały schronienie oraz specjalistyczną pomoc w Ośrodku Wsparcia

Zgromadzone doświadczenia dotyczące realizowania pracy własnej jak i stosowania zasad odpowiedzialnego partnerstwa i uwspólniania działań podejmowanych na rzecz rodzin uwikłanych w przemoc potwierdzają, że ponadsektorowa współpraca – oparta na wzajemnym uznaniu własnych kompetencji, szybkiej i bezpiecznej wymianie informacji oraz sprawnym współdziałaniu – pozwala na efektywniejsze wykorzystanie dostępnych zasobów, instrumentów oraz uprawnień poszczególnych służb i instytucji – zarówno na poziomie strategicznym,

jak i indywidualnych przypadków rodzin. Ważną kwestią systemu przeciwdziałania i rozwiązywania problemu przemocy domowej – tak na szczeblu krajowym, jak i gminnym – powinna być kompleksowa i skoordynowana działalność interdyscyplinarna ukierunkowana na diagnozowanie przyczyn przemocy i niwelowanie jej skutków.

Niniejszy *Program* wyznacza cele i kierunki działań gminy w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej w perspektywie programowej obejmującej lata 2025-2029. Dokument w aktualnej wersji został dostosowany do nowych przepisów prawa oraz nowego nazewnictwa.

VII. Adresaci *Programu*

Adresatami *Programu* są mieszkańcy Gminy Trawniki: osoby zagrożone przemocą domową; osoby doznające przemocy domowej i osoby stosujące przemoc domową; rodzice i opiekunowie krzywdzonych dzieci; świadkowie przemocy domowej; przedstawiciele instytucji i służb pracujących z osobami doznającymi przemocy domowej jak również przedstawiciele władz lokalnych oraz społeczność lokalna.

VIII. Realizatorzy *Programu*

Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej są realizowane przez organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego.

Realizatorem *Programu* jest Zespół Interdyscyplinarny i wszystkie instytucje, które podejmują zadania w obszarze pomocy i przeciwdziałania przemocy domowej. W skład zespołu wchodzi przedstawiciele jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty, ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych, prokuratury oraz kuratorzy sądowi.

Rolą Zespołu Interdyscyplinarnego jest uruchomienie działań na poziomie strategicznym i operacyjnym.

Na poziomie strategicznym zadaniem Zespołu jest wypracowanie w środowisku lokalnym modelu i zasad współpracy przedstawicieli służb i instytucji oraz strategii realizacji zadań w obszarze przeciwdziałania przemocy.

Na poziomie operacyjnym zadaniem Zespołu jest w oparciu o określone na poziomie strategicznym strategie i zasady współpracy, realizowanie zadań nakierowanych na organizowanie pomocy konkretnej osobie i osób tworzących bliskie relacje interpersonalne. Obejmują one: dokonywanie diagnozy i oceny sytuacji w związku ze zgłoszonym podejrzeniem wystąpienia przemocy domowej przez powołane grupy diagnostyczno-pomocowe,

zdefiniowanie celów, ustalenie priorytetów, planowanie adekwatnych działań, ustalanie warunków ich realizacji, podział zadań zgodnie z uprawnieniami, kompetencjami poszczególnych przedstawicieli, realizację zaplanowanych działań oraz ewaluację.

Diagnoza i ocena sytuacji osób doznających przemocy pozwala na opracowanie katalogu niezbędnych potrzeb, których zaspokojenie warunkuje uruchomienie procesu zmian.

IX. PROGNOZOWANE EFEKTY

Zakłada się, iż realizacja *Programu* w latach 2025-2029 przyczyni się do: pogłębienia wiedzy społeczności lokalnej na temat zjawiska przemocy domowej; zmiany postaw społecznych wobec zjawiska przemocy; udzielania profesjonalnej pomocy osobom doświadczającym przemocy domowej oraz osobom stosującym przemoc; ochrony osób doznających przemocy poprzez wsparcie między innymi psychologów, pedagogów, pracowników socjalnych, prawników i terapeutów; usprawnienie systemu pomocy osobom dotkniętym przemocą; systematycznej edukacji środowiska lokalnego na temat przemocy poprzez rozpowszechnianie ulotek, plakatów, broszur; zwiększenia zaangażowania społeczności w sprawy przeciwdziałania przemocy; zbudowania systemu działań w zakresie pomocy rodzinom i osobom dotkniętym przemocą; spadku liczby przypadków przemocy domowej.

X. RAMY CZASOWE DOKUMENTU

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej dla Gminy Trawniki na lata 2025-2029 realizowany będzie w okresie od dnia przyjęcia do dnia 31 grudnia 2029 r.

XI. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Źródło finansowania zadań zawartych w *Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej dla Gminy Trawniki na lata 2025-2029* będą w szczególności stanowiły: środki własne Gminy, w tym z *Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Trawniki*; grantów i konkursów oraz środki z budżetu państwa i województwa przeznaczone na realizację *Programu*.

XII. MONITORING I EWALUACJA

Monitoring to systematyczne zbieranie i analizowanie informacji ilościowych i jakościowych na temat przebiegu wdrożenia programu w aspekcie finansowym, rzeczowym i czasowym, w celu zapewnienia jego realizacji zgodnie z wcześniejszymi założeniami.

Podstawowym celem monitorowania jest dostarczenie wiarygodnych informacji przydatnych do oceny i ewentualnej modyfikacji podjętych działań.

Ewaluacja to systematyczne gromadzenie informacji i ich analiza po to, aby dokonać oceny dotychczasowych działań i podjąć dalsze działania. Z procesem ewaluacji wiąże się problem standardów jakości oraz problem ciągłej i systematycznej kontroli podejmowanych działań, czyli monitoringu.

Celem ewaluacji jest stałe ulepszanie skuteczności i efektywności podejmowanych działań w kategoriach pozytywnych efektów społecznych oraz zwiększanie przejrzystości i promowanie działań podejmowanych na terenie danej społeczności lokalnej.

Warunkiem dobrej ewaluacji jest możliwość zastosowania jej wyników w działaniu, funkcją ewaluacji jest możliwość korekt działań.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej dla Gminy Trawniki na lata 2025-2029 będzie zarządzany przez Przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego. *Program* monitorowany będzie przez Zespół Interdyscyplinarny w Trawnikach, w oparciu o sprawozdawczość, która dotyczyć będzie danych uzyskanych na koniec każdego roku sprawozdawczego. Ewaluację dokumentu prowadzić będzie Przewodniczący Zespołu Interdyscyplinarnego we współpracy z wszystkimi instytucjami realizującymi *Program*.

XIII. WNIOSKI KOŃCOWE

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej dla Gminy Trawniki na lata 2025-2029 został przygotowany na podstawie istniejących przepisów prawnych i jego celem jest pomoc osobie, rodzinie w sytuacjach, gdy zagrożone są podstawowe prawa człowieka, w tym prawo do życia i zdrowia oraz poszanowania godności osobistej.

Ograniczenie zjawiska przemocy, skuteczne zapobieganie oraz udzielanie profesjonalnej pomocy i wsparcia osobom i rodzinom dotkniętym i zagrożonym wystąpieniem przemocy jest priorytetowym założeniem przygotowanego dokumentu.

Przemoc domowa jest problemem wieloaspektowym i rozpatrywać go można z różnych perspektyw: psychologicznej, społecznej, prawnej, medycznej, moralnej, zatem do jego rozwiązania niezbędne jest międzydziedzinowe, kompleksowe podejście, umożliwiające uruchomienie działań będących odpowiedzią na zdiagnozowane potrzeby w każdym z wymienionych obszarów.

Podjęte założenia w niniejszym dokumencie mają na celu przeciwdziałanie przemocy domowej, ochronę osób doznających i świadków przemocy oraz zwiększenie dostępności i skuteczności profesjonalnej pomocy. Program określa szczegółowe zadania do realizowania, ukierunkowane na: rozwój systemu przeciwdziałania przemocy oraz współpracę międzyinstytucjonalną, zapewnienie dostępności pomocy osobom i rodzinom z problemem przemocy domowej, kształtowanie świadomości społecznej i profilaktykę w zakresie zjawiska przemocy domowej oraz edukację wśród mieszkańców Gminy Trawniki.

Zmniejszenie skali zjawiska przemocy domowej jest procesem wymagającym czasu, wysiłku, nakładów finansowych, zaangażowania wielu służb, a także zmiany świadomości społecznej. Nadrzędnym działaniem służb zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy domowej są nie tylko oddziaływania profilaktyczne, ale również szybkie rozpoznanie zjawiska przemocy domowej, a następnie przywrócenie osobom doznającym przemocy zdolności w zakresie godnego i bezpiecznego funkcjonowania w rodzinie. Dlatego też zakłada się aktywne włączenie w działania wszelkich instytucji i organizacji mających styczność w codziennej pracy z rodziną. Ważnym elementem rozwoju systemu ochrony i pomocy jest z jednej strony kompleksowe wsparcie osób zagrożonych przemocą, jej doznających lub świadków, z drugiej zaś reintegracja i praca nad osobami stosującymi przemoc.

Osiągnięcie zawartych w *Programie* celów umożliwi interdyscyplinarna współpraca jednostek i podmiotów działających na rzecz osób i rodzin z problemem przemocy domowej.